

Žalieji pirkimai pagal ministro patvirtintą aprašą. Privalomi reikalavimai projektavimui ir statybos darbams.

Rita Mažeikaitė
Darniųjų pirkimų skyriaus
vyresnioji patarėja

Vilnius 2024

Apie ką?

- ❖ Žaliųjų viešųjų pirkimų (ŽVP) teisinis reguliavimas
- ❖ Kada pirkimas laikomas žaliuoju?
- ❖ Aplinkosauginiai kriterijai ir jų taikymas

2010-07-21 d. LR vyriausybės nutarimas Nr. 1133

Dėl Žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo

Nustatyti, kad perkančiosios organizacijos, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu ar Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus, ir (ar) Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu perkančiojo subjekto, **atlikdamos visus pirkimus <...> turi taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus.**

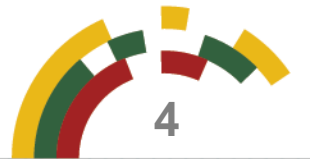
<...> siekdama skatinti perkančiąsias organizacijas ir perkančiuosius subjektus, (toliau kartu – perkančiosios organizacijos), atlikti prekių, paslaugų ir darbų viešuosius pirkimus ir (ar) pirkimus <...>, **ir subjektus, kurie nėra perkančiosios organizacijos** (toliau – neperkančioji organizacija), <...> **mutatis mutandis taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus,** Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria <...>

Išskyrus pirkimus:

- **vykdomus žodžiu sudarant pirkimo sutartis** ir (ar)
- įgyvendinant užsienyje vykdomus tarptautinių donorų lėšomis finansuojamus vystomojo bendradarbiavimo projektus ir (ar)
- maisto pirkimus, atliekamus vykdant krašto apsaugos gynybines užduotis ir (ar) įsipareigojimus NATO, ir (ar)
- valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų įsigijimo, rezervavimo ar saugojimo pirkimus.

VPJ 17 straipsnis

Perkančioji organizacija turi siekti, kad:
„įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus būtų daroma kuo mažesnė neigiama įtaka klimato kaitai, aplinkos taršai, atliekų susidarymui, gamtos išteklių naudojimui, ekosistemų ir jų paslaugų būklei ir (ar) kitam neigiamam poveikiui aplinkai;“

Žalieji pirkimai – visos organizacijos tikslas

- **Vadovai**
- **Pirkimų iniciatoriai**
- **Pirkimų specialistai**
- **Asmenys atsakingi už sutarties vykdymą**
- **Kiekvienas, besinaudojantis sutarties rezultatu**

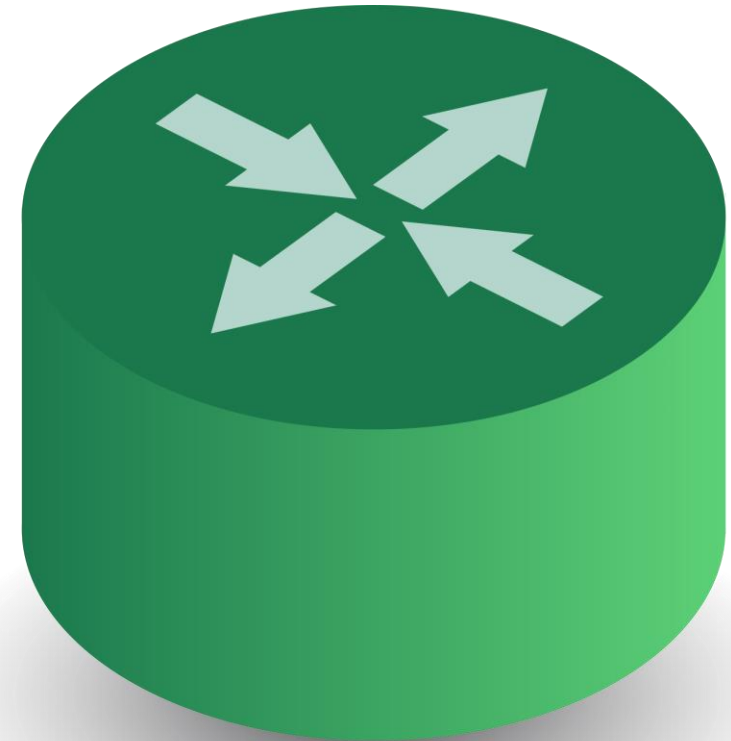

VPJ 40 str. Viešojo pirkimo (pirkimo iniciatorius) – perkančiosios organizacijos (neperkančiosios organizacijos) darbuotojas, kuris nurodo poreikį vykdant viešąjį pirkimą (pirkimą) įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų ir (ar) parengia jų techninę specifikaciją ir (ar) jos projektą.

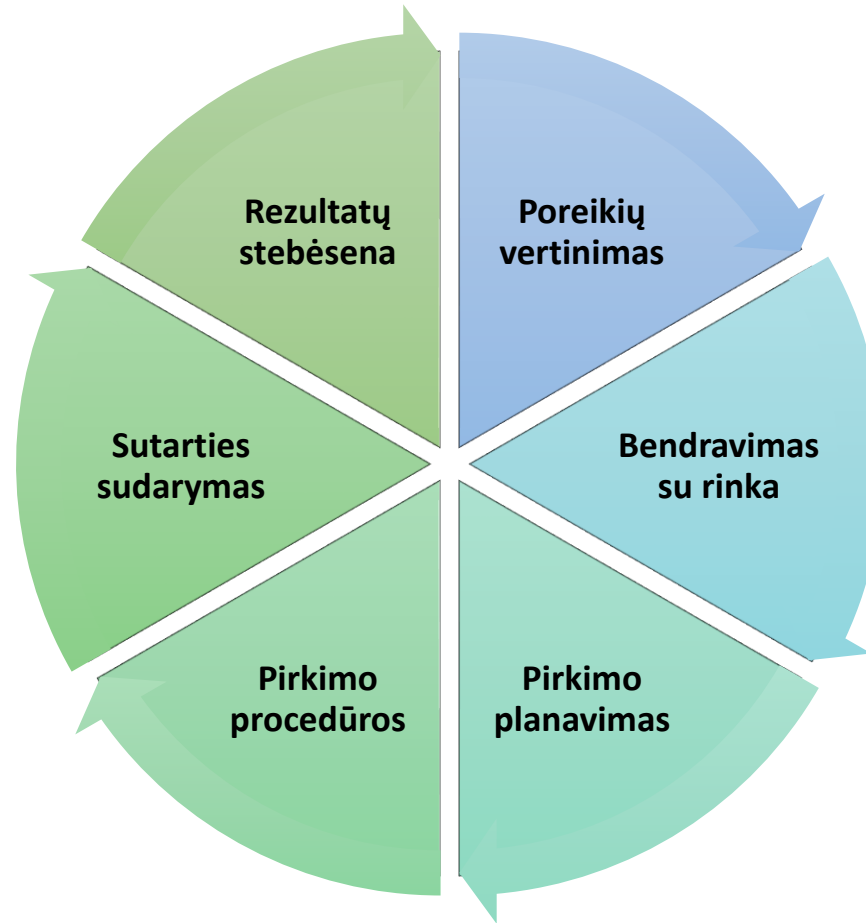
Žalieji pirkimai. Strateginiai tikslai

- Numatyti svarbiausias darnumo vystymo kryptis ir principus;
- Apsvarstyti, kurie produktai, paslaugos ir (ar) vykdoma veikla gali būti ir (arba) yra strategiškai svarbūs;
- Įvertinti, kurie produktai turi didžiausią poveikį aplinkai;
- Nustatyti aplinkosauginius tikslus, pavyzdžiui:
 - mažinti CO2 pėdsaką,
 - didinti ekologinį ženklą turinčių produktų įsigijimą (Ecolabel, Blue Angel, Nordic Swan ir kt. ar įrenginius),
 - įsigyti tik tokias prekes, kurie sunaudoja mažiau elektros energijos, vandens ar kitų išteklių, kuriose beveik nėra arba nėra pavojingų cheminių medžiagų;
- Naudoti tik tokias statybines medžiagas, kurių neigiamas poveikis aplinkai (įskaitant ir poveikį žmonių sveikatai) minimalus arba jo visai nėra ir pan.

Aplinkos apsaugos kriterijų nustatymas inicijuojant pirkimą

Žalioji pirkimas
=
viešasis pirkimas

Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašas

APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ TAIKymo, VYKDANT ŽALIUOSIUS PIRKIMUS, TVARKOS APRAŠAS (toliau - Tvarkos aprašas), patvirtintas 2011 m. birželio 28 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-508

Įsigaliojęs pakeitimas nuo 2024-02-01 d.

3.5. Žaliasis pirkimas - pirkimas, kurio vykdytojas ~~siekia įsigyti~~ **įsigyja** prekių, paslaugų ar darbų darančių kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai viename, keliuose ar visuose tų prekių, paslaugų ar darbų gyvavimo ciklo etapuose.

Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašas

Aplinkos apsaugos kriterijai – kriterijai, kuriais pirkimo vykdytojas vadovaujasi, nustatydamas aplinkos apsaugos reikalavimus prekėms, paslaugoms ar darbams.

Aplinkos apsaugos vadybos sistema – visuma priemonių, kuriomis užtikrinamas veiksmingas aplinkos apsaugos vadybos planas ar procedūrų įgyvendinimas ir aplinkos apsaugos politikos tikslų ir uždavinių tarpusavio atitiktis.

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai – privalomai taikomi aplinkos apsaugos kriterijai, patvirtinti aplinkos ministro įsakymu, atsižvelgiant į pagrindinius prekių, paslaugų ar darbų poveikio aplinkai veiksnius.

I tipo ekologinis ženklas – daugialypiu kriterijumi grindžiamas trečiosios šalies suteikiamas standartinis ženklas, kuriuo patvirtinama, kad tam tikros prekės, paslaugos ar darbai pasižymi aplinkai palankiomis savybėmis visuose jų gyvavimo ciklo etapuose.

Produktų sąrašas – produktų, kurių viešiesiems pirkimams ir pirkimams taikytini minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašas, nurodytame Tvarkos aprašo 1 priede) sąrašas.

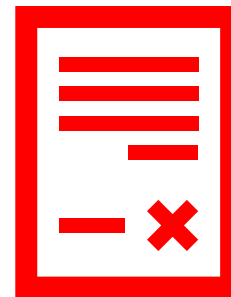
Aplinkos apsaugos kriterijų nustatymas

Tvarkos aprašo 4 p.

Pirkimas laikomas žaliuoju pirkimu, kai rengiant technines specifikacijas, nustatant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ar kvalifikacinės atrankos kriterijus, pasiūlymų vertinimo kriterijus, pirkimo sutarties vykdymo sąlygas ir (ar) kitus reikalavimus tiekėjams, perkama prekė, paslauga arba darbas (toliau – produktas) tenkina bent vieną iš Tvarkos aprašo 4 punkto papunkčių.

Yra Produktų sąrašė

Nėra Produktų sąrašė

Produktų, kurių viešiesiems pirkimams ir pirkimams taikytini minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašas (19 produktų grupių)

<p>Popierius ir jo gaminiai</p> 	<p>Pakuotės</p> 	<p>Biuro įranga ir buitinė technika</p> 	<p>Kompiuteriai ir planšetės</p> 	<p>Mobilieji telefonai</p>
<p>Televizoriai ir monitoriai</p> 	<p>Baldai</p> 	<p>Maisto produktai ir maitinimo paslaugos</p> 	<p>Tekstilės gaminiai</p> 	<p>Statybinės medžiagos</p>
<p>Viešųjų erdvių, želdynų ir želdinių priežiūra ir tvarkymas</p> 	<p>Pastatų projektavimo paslaugos ir statybos darbai</p> 	<p>M ir N kat. kelių transporto priemonės</p> 	<p>Vandens šildytuvai</p> 	<p>Vandens maišytuvai ir dušai</p>
<p>Kelių projektavimo paslaugos ir statybos darbai, kelio elementai</p> 	<p>Patalpų apšvietimas</p> 	<p>Elektra</p> 	<p>Kuras ir degalai*</p> 	

*įsigalioja nuo 2024-07-01

Tvarkos aprašo 4.1 p.

Perkamas produktas yra Produktų, kurių viešiesiems pirkimams ir pirkimams taikytini minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, sąraše, nurodytame Tvarkos aprašo 1 priede ir **atitinka visus produktui nustatytus ir aplinkos ministro įsakymu patvirtintus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus**, nurodytus Tvarkos aprašo 2 priede.

Tvarkos aprašo 4.2 p.

Produktas atitinka jam nustatytus I tipo ekologinio ženklo reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14024 „Aplinkosauginiai ženklai ir aplinkosauginės deklaracijos. I tipo aplinkosauginis ženklinimas. Principai ir procedūros“ ir yra paženklintas I tipo ekologiniu ženklu arba kitu tiekėjo pateiktu lygiaverčiu įrodymu

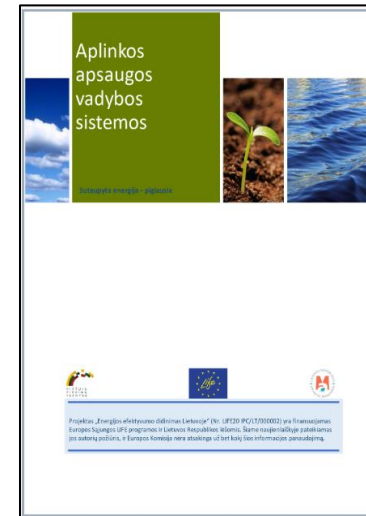
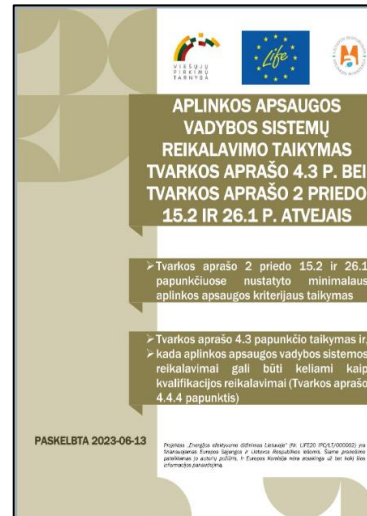
Reikalavimas **nėra privalomas** ir pirkimo vykdytojas prieš nustatydamas reikalavimą dėl I tipo ekologinio ženklo turėtų atlikti rinkos tyrimą ir įsitikinti ar norimas įsigyti produktas gali būti ženklinamas I tipo ekologiniu ženklu ir ar yra tokių produktų pasiūla rinkoje

Tvarkos aprašo 4.3 p.

Tiekėjas taiko aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus perkamai paslaugai arba darbui

Reikalavimas **taikomas** tik įsigyjant paslaugas ir (arba) darbus.

Taikoma, kai perkamo produkto nėra produktų sąrašė

Tvarkos aprašo 4.4 p.

4.4.4 Perkant produktą, kuris nėra iš produktų sąrašo, pirkimo vykdytojas gali savarankiškai nustatyti aplinkos apsaugos kriterijus, remiantis bent vienu aplinkosauginiu principu, numatytu Tvarkos apraše

Aplinkosauginiai reikalavimai turi būti tikslūs, suprantami ir aiškūs, susiję su pirkimo objektu ir patikrinami, o ne deklaratyvūs, dviprasmiški ar abstraktūs.

Aplinkosauginiai principai

Aplinkosauginiai principai nėra tiksliai formuluotės, kurias galima nukopijuoti į pirkimo dokumentus.

4.4.4.1. prekei pagaminti ir (ar) tiekti, paslaugai teikti ar darbams atlikti sunaudojama mažiau gamtos išteklių ir (ar) sudėtyje yra pakartotinai panaudotų ir (ar) perdirbtų medžiagų;

Pvz.
- Prekė pagaminta iš perdirbtų medžiagų

4.4.4.2. prekei pagaminti, tiekti ir (ar) naudoti, paslaugai teikti ar darbams atlikti sunaudojama mažiau elektros energijos ir (ar) naudojama energija iš atsinaujinančių energijos išteklių;

Pvz.:
- Įranga yra aukščiausios energijos vartojimo klasės;
- Paslaugų teikimo vietoje naudojama energija iš atsinaujinančių energijos išteklių

4.4.4.3. prekei pagaminti, paslaugai teikti ar darbams atlikti naudojama mažiau ar nenaudojama pavojingųjų cheminių medžiagų, neteršiama aplinka ir nekliamas pavojus sveikatai;

Pvz. paslaugų teikimo metu naudojamos medžiagos neturi turėti savo sudėtyje konkrečiai nurodytų cheminių medžiagų arba jų koncentracija turi neviršyti nustatytos ribos

4.4.4.4. prekė yra tvirta, ilgaamžė, funkcionali, ji ar jos sudedamosios dalys tinka naudoti daug kartų ir (ar) lengvai pataisomos, ir (ar) pakeičiamos;

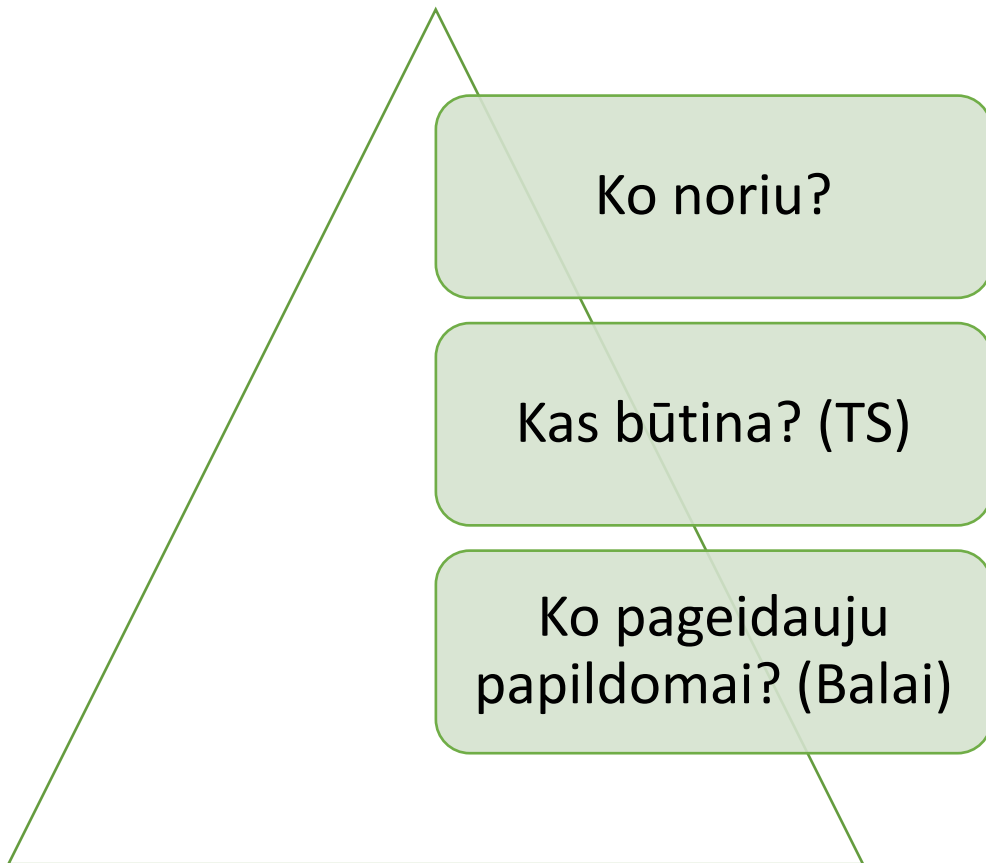
Pvz.:
- Ilgesnė nei standartinė garantija;
- Galimybė originalias ar joms lygiavertes atsargines dalis įsigyti, pavyzdžiui ne trumpiau kaip 5 metus

4.4.4.5. prekė, virtusi atliekomis, tinka paruošti pakartotinai naudoti ar perdirbti.

Pvz.:
- Panaudota prekė yra tinkama perdirbimui.
- Išmontuojant panaudotą įrangą galima atskirti dalis, turinčias aplinkai kenksmingų medžiagų, perduoti perdirbimui.
-

Savarankiškų žaliojo pirkimo kriterijų nustatymas

Savarankiškai nustatant aplinkos apsaugos kriterijus reikėtų kelti šiuos klausimus:

- 1) kiek gamtos ar energetikos išteklių sunaudojama;
- 2) ar sudėtyje yra pakartotinai panaudotų / perdirbtų medžiagų;
- 3) ar naudojama energija yra iš atsinaujinančių šaltinių;
- 4) ar naudojamos pavojingos / taršios cheminės medžiagos;
- 5) ar produkcija yra tvari, ilgaamžė, remontuojama, perdirbama ir kt.

Tvarkos aprašo 7 punktą

Jeigu pirkimo vykdytojas, vykdydamas pirkimą, taiko **Tvarkos aprašo 4.2, 4.3 ar 4.4.4 papunkčiais** nustatytus reikalavimus ne visam pirkimo objektui, o tik jo daliai, kurios vertė sudaro daugiau kaip 50 procentų visos pirkimo vertės, toks pirkimas yra priskiriamas prie žaliųjų pirkimų.

Taikant Tvarkos aprašo 4.1, 4.4.1, 4.4.2 ar 4.4.3 papunkčiuose nustatytus reikalavimus, Tvarkos aprašo **7 punktą netaikomas**

Tvarkos aprašo 4.1 p.

Perkamas produktas yra Produktų, kurių viešiesiems pirkimams ir pirkimams taikytini minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašė, nurodytame Tvarkos aprašo 1 priede ir **atitinka visus produktui nustatytus ir aplinkos ministro įsakymu patvirtintus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus, nurodytus Tvarkos aprašo 2 priede.**

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Europos komisija turi išleidusi rekomendacijas [„ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai, taikomi biurų pastatų projektavimui, statybai ir valdymui“](#)

Tvarkos apraše (toliau – TA) nustatyti kriterijai projektavimo paslaugoms ir jų statybos darbams iš dalies yra paremti EK rekomendacijomis.

EK rekomendacijos yra plačiau apimančios negu TA patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai.

Svarbu: EK rekomendacijos šiuo metu peržiūrimos ir atnaujinamos.

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Statybų poveikis aplinkai

Pagrindinės poveikio aplinkai sritys apima šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau - ŠESD) emisijas, vandens naudojimą, žemės naudojimą ir atliekas, įskaitant statybos poveikį ekosistemoms ir sveikatai.

Statybų sektorius sugeneruoja apie 35 proc. visų ES atliekų. ES per metus pastatų griovimo metu sugeneruojama apie 850 mln. t atliekų. Žiedinė ekonomika yra svarbi kryptis statybų sektoriuje, siekiant, kad pastatai ilgiau tarnautų ir mažiau terštų.

Pastatai naudoja apie 40 proc. visos generuojamos energijos. Šiltesnės žiemos Europoje ir pastatų renovacija padėjo sumažinti ŠESD emisijų apie 25 proc. nuo 2005 metų.

Statybų sektorius sudaro apie 23 proc. ŠESD emisijų. Vien cemento pramonė sugeneruoja apie 7 proc. pasaulinio CO₂ emisijų, todėl perėjimas prie tvaresnių medžiagų, pvz. medienos- yra labai svarbi tvarumo kryptis ES ir Lietuvoje.

Statybų metu pasireiškia nemažas neigiamas poveikis aplinkai bei žmonių sveikatai, ypač urbanizuotose teritorijose.

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

15. Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai:

15.1. kai perkamos pastatų projektavimo paslaugos, projekte turi būti numatyta, kad statyboje naudojamos statybinės medžiagos atitiktų minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (XIII skyrius „Statybinės medžiagos“) ir kad kiti su pastato projektu susiję produktai atitiktų jiems taikomus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (XIV skyrius „Patalpų apšvietimas“; XV skyrius „Vandens maišytuvai ir dušai“; XVI skyrius „Vandens šildytuvai“);

15.2. tiekėjas atliekamiems statybos darbams taiko aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14001 arba EMAS ar kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, pagrįstus atitinkamais Europos arba tarptautinių standartizacijos organizacijų priimtais standartais, ar kitais tiekėjo pateiktais lygiaverčiais įrodymais (lygiaverčiai įrodymai gali būti priimami atliekant supaprastintus pirkimus, kitų pirkimų atvejais lygiaverčiai įrodymai priimami tik jeigu tiekėjas dėl nuo jo nepriklausančių objektyvių priežasčių negali pateikti sertifikatų per nustatytą laiką).

Kriterijus dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimų taikymo projektavimo paslaugoms panaikintas

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai taikomi tik pastatų projektavimo ir jų statybos darbų pirkimuose, kai statybos darbams atlikti yra reikalingas projektas.

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai neprivalomi:

- kai perkami pastatų statybos darbai, kuriems atlikti nėra reikalingas projektas;
- pastatų projektavimo paslaugų ir jų statybos darbų pirkimuose, kai rengiamas supaprastintas projektas, paprastojo remonto ar griovimo projektas, kapitalinio, paprastojo remonto ar griovimo aprašas, pastato (patalpos, patalpų) paskirties keitimo projektas, investicijų planas (ar investicijų projektas) (STR1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ IV skyriaus II skirsnis).

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai taikomi tik pastatų projektavimo ir jų statybos darbų pirkimuose, kai statybos darbams atlikti yra reikalingas projektas.

Investicijų plano (ar investicijų projekto) parengimo paslauga. Tvarkos aprašo 15 punktas (visa apimtimi) netaikomas, nes laikoma, kad produktas nėra produktų sąraše.*

Techninio darbo projekto parengimo paslaugos. Techninis darbo projektas rengiamas vadovaujantis parengtu ir atskiru pirkimu įsigytu investicijų planu (ar investicijų projektu). Taikomas Tvarkos aprašo 15.1.**

Pastatų atnaujinimas ir modernizavimas

Statybos darbai perkami pagal parengtą ir atskiru pirkimu įsigytą techninį darbo projektą, kuriame įgyvendinti reikalavimai pagal Tvarkos aprašo 15.1 punktą. Taikomas tik Tvarkos aprašo 15.2 punktas.***

Statybos darbai perkami pagal jau parengtą ir atskiru pirkimu įsigytą techninį darbo projektą, kuriame neįgyvendintas reikalavimas, kad statyboje naudojamos statybinės medžiagos atitiktų minimalius aplinkos apsaugos kriterijus („Statybinės medžiagos“). Taikomas Tvarkos aprašo 15.2 punktas.****

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai taikomi tik pastatų projektavimo ir jų statybos darbų pirkimuose, kai statybos darbams atlikti yra reikalingas projektas.

Investicijų plano (ar investicijų projekto) parengimo paslauga.

*Kai perkamo produkto nėra produktų sąrašė – aplinkos apsaugos kriterijai nustatomi pagal TA 4.3 ir (arba) 4.4.4 papunkčius. TA 15 p. reikalavimai netaikomi.

Techninio darbo projekto parengimo paslaugos (projektas rengiamas vienu etapu).

**Perkamos paslaugos yra produktų sąrašė, todėl vykdant skelbiamą pirkimą aplinkos apsaugos kriterijai nustatomi pagal TA 4.1 papunktį, taikant TA 2 priedo 15 p. Kadangi perkamos tik projektavimo paslaugos, taikomas tik TA 2 priedo 15.1 papunktis.

Techninio projekto parengimo paslaugos (projektas rengiamas dviem etapais).

Perkamos paslaugos yra produktų sąrašė, todėl vykdant skelbiamą pirkimą aplinkos apsaugos kriterijai nustatomi pagal TA 4.1 papunktį, taikant TA 2 priedo 15 p. Kadangi perkamos tik projektavimo paslaugos, taikomas tik TA 2 priedo 15.1 papunktis.

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai taikomi tik pastatų projektavimo ir jų statybos darbų pirkimuose, kai statybos darbams atlikti yra reikalingas projektas.

Darbo projekto parengimo paslaugos perkamos **pagal** jau parengtą ir atskiru pirkimu įsigytą **techninį projektą, kuriame nebuvo nustatytas reikalavimas**, kad statyboje naudojamos statybinės medžiagos atitiktų minimalius aplinkos apsaugos kriterijus („Statybinės medžiagos“) (t. y. projektas rengiamas dviem etapais).

- Perkamos paslaugos yra produktų sąrašė.
- Aplinkos apsaugos kriterijai nustatomi pagal TA 4.1 punktą, taikant TA 2 priedo 15.1 papunktį.
- Kadangi techniniame projekte nebuvo įgyvendintas **reikalavimas pagal Tvarkos aprašo 15.1 punktą**, šis reikalavimas **turi būti nustatytas rengiant darbo projektą.**

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai taikomi tik pastatų projektavimo ir jų statybos darbų pirkimuose, kai statybos darbams atlikti yra reikalingas projektas.

Statybos darbai perkami pagal jau parengtą ir atskiru pirkimu įsigytą techninį darbo projektą, **kuriame neįgyvendintas reikalavimas**, kad statyboje naudojamos statybinės medžiagos atitiktų minimalius aplinkos apsaugos kriterijus („Statybinės medžiagos“).

- Perkami darbai yra produktų sąrašė.
- Projektas buvo rengiamas vienu etapu ir pastato statybos darbai perkami **pagal parengtą techninį darbo projektą**, kuriame nėra įgyvendinta sąlyga, kad statyboje naudojamos statybinės medžiagos atitiktų minimalius aplinkos apsaugos kriterijus („Statybinės medžiagos“) pagal Tvarkos aprašo 15.1 punktą:
- Aplinkos apsaugos kriterijai nustatomi pagal TA 4.1 punktą, **taikant TA 2 priedo 15.2 papunktį statybos darbams**.
- TA 15.1 punkto taikymas nėra privalomas, bet rekomenduotina pirkimo vykdytojams įvertinti galimybę pirkimo dokumentuose nustatyti reikalavimą, kad statybos metu būtų naudojamos statybinės medžiagos atitinkančios minimalius aplinkos apsaugos kriterijus.

Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai

Tvarkos aprašo 15 punkto reikalavimai taikomi tik pastatų projektavimo ir jų statybos darbų pirkimuose, kai statybos darbams atlikti yra reikalingas projektas.

Statinio projekto vykdymo priežiūros, statinio techninio prižiūrėtojo paslaugos

Paslaugų nėra produktų sąrašė, todėl TA 15 punkto taikymas neprivalomas.

Pastabos:

- a) Aplinkosauginiai kriterijai gali būti nustatomi vadovaujantis TA 4.3 ir (arba) 4.4.4. punktais;
- b) pirkimas negali būti priskiriamas prie žaliųjų pirkimų pagal TA 4.4.3. papunktį, kai perkama tik nematerialaus pobūdžio (intelektinė) ar kitokia paslauga, nesusijusi su materialaus objekto sukūrimu, kurios teikimo metu nėra numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, nesukuriamas taršos šaltinis ir negeneruojamos atliekos.

Plačiau apie TA 4.4.3 taikymą rasite [Aplinkos ministerijos specialistų rekomendacijose dėl Tvarkos aprašo 4.4.3. papunkčio taikymo](#)

Plačiau apie TA 15 punkto taikymą rasite pranešime [„Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai. Minimalių aplinkos apsaugos kriterijų taikymas“](#)

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai

Tvarkos aprašo 9¹ punktas

9¹. Kai perkami **pastatų statybos darbai** ir pirkimo dokumentuose yra numatyti įpareigojimai taikyti Tvarkos aprašo 2 priedo XIII–XVI skyriuose produktams nustatytus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus, atitiktį aplinkos apsaugos kriterijams pagrindžiančius dokumentus tiekėjas turi pateikti tų statybos darbų sutarties vykdymo metu.

XIII SKYRIUS
STATYBINĖS
MEDŽIAGOS

XIV SKYRIUS
PATALPŲ
APŠVIETIMAS

XV SKYRIUS
VANDENS MAIŠYTUVAI IR
DUŠAI

XVI SKYRIUS
VANDENS
ŠILDYTUVAI

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai

Vadovaujantis Tvarcos aprašo 9¹ punkto nuostata, perkant pastatų statybos darbus, atitiktį aplinkos apsaugos kriterijams pagrindžiančius dokumentus turėtų pateikti tik pirkimo laimėtojas ir tik sutarties vykdymo metu.

Tai ženkliai sumažins administracinę naštą tiek tiekėjams dalyvaujant pastatų statybos pirkimuose, tiek patiems pirkimų vykdytojams vertinant tiekėjų pasiūlymus.

Reikalavimų, susijusių su aplinkos apsaugos kriterijais, nustatymas ir atitiktis jiems patikra atliekami ne tam kad kaip savitikslys būtų atliktos formalios pirkimo procedūros. Šiais reikalavimais turi būti siekiama užtikrinti, kad vykdant sutartis bus įsigytos kuo mažesnį poveikį aplinkai darančios prekės, paslaugos ar darbai.

Daugiau informacijos rasite - [„Aplinkos apsaugos kriterijų nustatymas darbu pirkimuose - VPT Priežiūros skyrius informuoja“](#)

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai

! Tvarkos aprašo 2 priedo 15.1 punktas

Statybinės medžiagos

- Statybinėms medžiagoms nustatyti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai.
- Tačiau tai nereiškia, kad aplinkos ministro įsakymu nurodoma kokius konkrečius statybos produktus projektuotojas turėtų naudoti.
- Atsižvelgiant į projektuojamą statinį, pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose gali nurodyti tik tuos minimalius aplinkos apsaugos kriterijus, kurie yra iš esmės aktualūs pagal projektą.
- Galima taikyti papildomus aplinkos apsaugos kriterijus pvz., statybos produktai turi turėti aplinkosaugines produktų deklaracijas (EPD).

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai

! Tvarkos aprašo 2 priedo 15.1 punktas

XIII skyrius „STATYBINĖS MEDŽIAGOS“

- 16. Mediena ir jos produktai
- 17. Dažai
- 18. Termoizoliacinės medžiagos
- 19. Gipso plokštės
- 20. Plytelės
- 21. Langai, stoglangiai ir išorinės įstiklintos durys

XV SKYRIUS. VANDENS MAIŠYTUVAI IR DUŠAI

- 24. Vandens maišytuvai ir dušai

XIV SKYRIUS. PATALPŲ APŠVIETIMAS

- 22. Elektros lempos.
- 23. Patalpų apšvietimo projektavimo paslaugos

XVI SKYRIUS. VANDENS ŠILDYTUVAI

- 25. Vandens šildytuvai (<400 kW)

Rekomendacijos dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimų

15.2. tiekėjas atliekamiems statybos darbams taiko aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14001 arba EMAS ar kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, <...>.

Rekomenduotina nustatyti kaip:

- Kiti reikalavimai tiekėjui ir (arba)
- Sutarties vykdymo sąlyga.

Atkreiptinas dėmesys, kad tikrinant pateiktus dokumentus, turi būti vertinama ar pateiktas aplinkos apsaugos vadybos **sistemos sertifikatas yra tinkamas**, t. y., ar pateiktame sertifikate nurodyta sertifikavimo sritis apima perkamus statybos darbus. Pirkimo vykdytojas sutarties vykdymo metu turi užtikrinti tinkamą šios sąlygos įgyvendinimo priežiūrą, t. y. sutartyje nustatyti tikrinimo ir kontrolės mechanizmą – įsitikinti, kad tiekėjas atliekamiems statybos darbams taiko aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14001 arba EMAS ar kitus lygiaverčius aplinkos apsaugos vadybos standartus.

Rekomendacijos dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimų

Atitiktis Tvarkos aprašo 15.2 reikalavimui įrodoma:

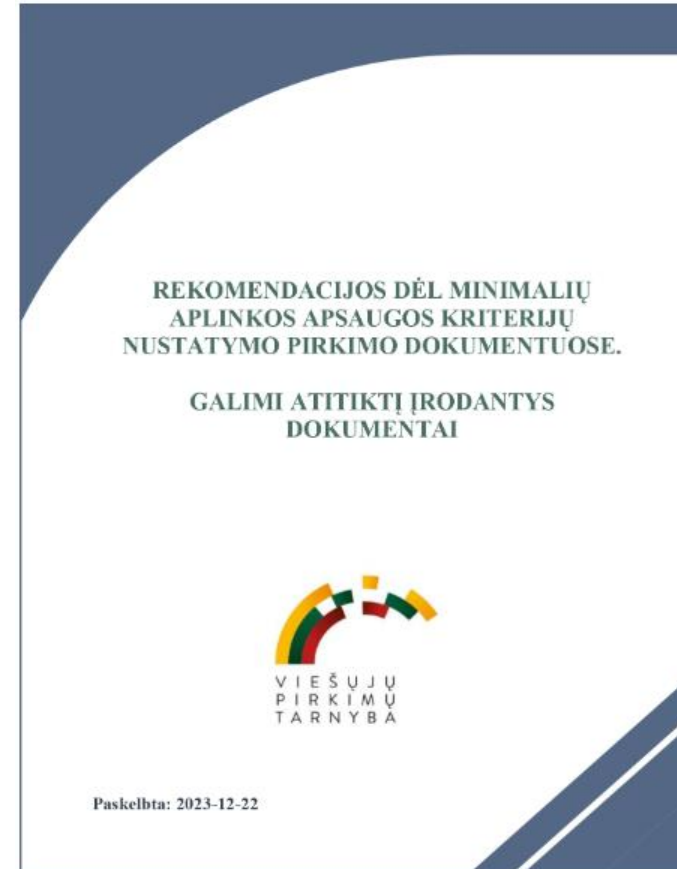
- **Nepriklausomos įstaigos išduoto galiojančio sertifikato**, patvirtinančio, kad tiekėjas laikosi reikalaujamos aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų, **skaitmeninė kopija**.
- Pirkimo vykdytojas pripažįsta **lygiaverčius sertifikatus**, išduotus kitose valstybėse narėse įsteigtų nepriklausomų įstaigų. Taip pat priima ir **kitus lygiaverčius aplinkosaugos vadybos priemonių įrodymus**, jeigu tiekėjas įrodo, **kad dėl nuo jo nepriklausančių objektyvių priežasčių** jis negali pateikti sertifikatų per nustatytą laiką (pavyzdžiui, tiekėjas pateikia informaciją, kad aplinkos apsaugos vadybos sistema pas tiekėją jau yra įdiegta, atliktas auditas (ir pateikia sertifikavimo įmonės patvirtinimą) ir šiuo metu tik laukia, kol sertifikavimo įmonė išduos sertifikatą).
- **Jei pirkimo vykdytojas atlieka supaprastintą pirkimą, papildomai nurodoma**, kad pirkimo vykdytojas priima ir kitus tiekėjo lygiaverčių aplinkos apsaugos vadybos užtikrinimo priemonių įrodymus, kurie patvirtintų, kad jo siūlomos aplinkos apsaugos vadybos užtikrinimo priemonės atitinka reikalaujamus aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartus (tai gali būti tiekėjo taikomų aplinkos apsaugos vadybos priemonių aprašymas, atitinkantis visus Tvarkos aprašo 10 punkte nustatytus reikalavimus).

Rekomendacijos

Rekomendacijos dėl minimalių aplinkos apsaugos kriterijų nustatymo pirkimo dokumentuose. Galimi atitiktį įrodantys dokumentai

- Rekomendacijos, kurioje pirkimo dokumentų dalyje galėtų būti nustatomi reikalavimai.
- Rekomendacijos dėl galimų atitiktį reikalavimams įrodančių dokumentų.

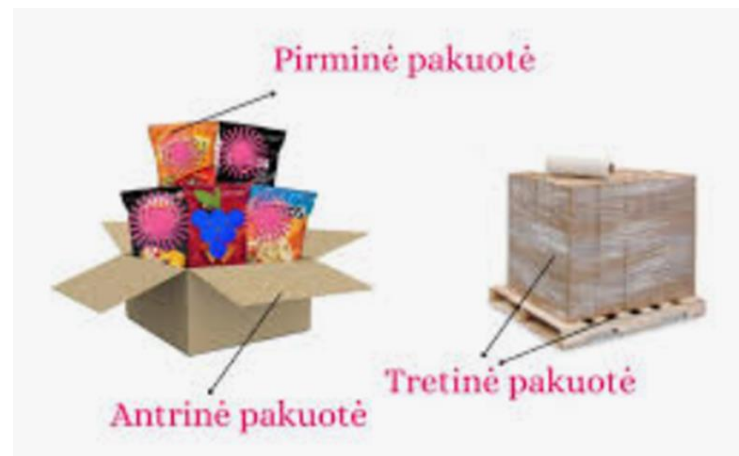

Priminimas: Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai pakuotėms

Tvarkos aprašo 6 p. Reikalavimai pakuotėms

Jeigu įsigyjama **produktų sąraše esanti prekė**, kuri turi būti tiekama ar perduodama **antrinėje pakuotėje**, ji turi atitikti pakuotėms nustatytus **minimalius** aplinkos apsaugos kriterijus.

Kai perkami statybos darbai taikant TA 15 punkto reikalavimus, TA 6 punkte nustatytas reikalavimas dėl antrinės pakuotės darbuose naudojamoms statybinėms medžiagoms netaikomas. Jis taikomas, kai pirkimo vykdytojas atskirai įsigyja statybines medžiagas (t. y. perka prekes).

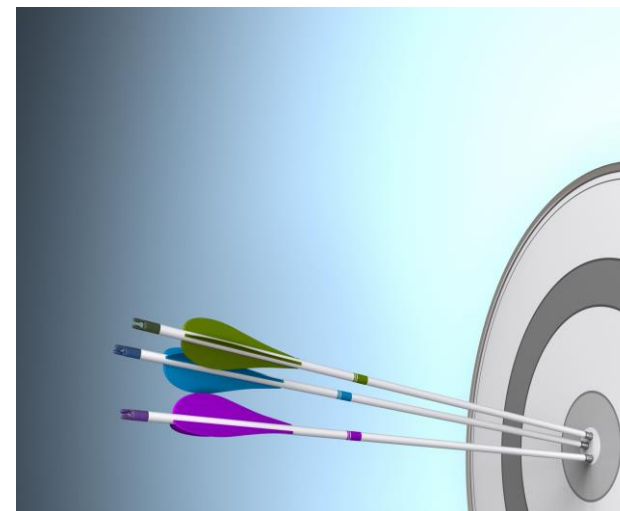
Grupinė (antrinė) pakuotė

Tai pakuotė, kurioje pateikiama tam tikra grupė prekinių vienetų ar kuri naudojama prekių atsargoms papildyti. Grupinę pakuotę galima pašalinti nepažeidus gaminio.

Sutarties priežiūra

Nustačius pirkimo dokumentuose reikalavimą dėl žaliųjų kriterijų taikymo, sutartyje turi būti numatytos **tikrinimo priemonės ir tvarka**, kadangi perkančioji organizacija turi pareigą kontroliuoti, kaip tiekėjas laikosi prisiimtų įsipareigojimų.

Nėra vieno universalaus patikrinimo modelio. Tikrinimo priemonės ir tvarka turi būti nustatomos, įvertinant vykdomos sutarties specifiką ir susijusios rizikos poveikį.

Sutarties priežiūra

Sutarties priežiūra

Sutarčių nuostatos

- aiškios;
- realios, įvykdomos;
- pamatuojamos ir patikrinamos;
- apgalvotos (kas bus kai..., kas bus jei...)?
- žinomos ir perskaitytos (tipinių sutarčių iššūkiai ir galimybės).

Sutarčių vykdymo priežiūros prielaidos

- Užtikrinimų ir įvairių draudimų sužiūrėjimas
- Kiekių, trukmės ir kokybės patikrinimas ir kontrolė
- Prekių, paslaugų, darbų priėmimas
- Reagavimas į problemas ir trūkumus, įtraukia į procesą kitus asmenis
- Grįžtamojo ryšio teikimo užtikrinimas

Komunikacija viduje ir išorėje:

- informacija apie sutartį, jos objektą, užsakymo ypatybes, ribojimus ir pan.
- Su tiekėju: instrukcija tiekėjui, pradinis susitikimas su tiekėju, sutarties sąlygų aptarimas, nuolatinis ryšio palaikymas.
- Komunikacijos forma?

Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai

Biuro įranga ir buitinė technika

Kompiuteriai ir planšetės

Televizoriai ir monitoriai

Patalpų apšvietimas

Vandens šildytuvai

Prekės, kurios įtrauktos į LR energetikos ministro 2015 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1-154 „Dėl Prekių, išskyrus kelių transporto priemonės, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintą Prekių, išskyrus kelių transporto priemonės, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, sąrašą, **turi atitikti aukščiausio energinio efektyvumo klasę (prieinamą Lietuvos rinkoje)**, nustatytą Europos Komisijos reglamentuose dėl gaminių energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reikalavimų. Jeigu minėti reikalavimai prekėms netaikomi, prekės turi atitikti Europos Komisijos reglamentuose dėl gaminių ekologinio projektavimo nustatytus efektyvaus energijos vartojimo kriterijus.

LR energetikos ministro įsakymas

PREKIŲ, IŠSKYRUS KELIŲ TRANSPORTO PRIEMONES, KURIOMS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ IR PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ ATLIEKAMŲ PIRKIMŲ METU TAIKOMI ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO REIKALAVIMAI, SĄRAŠAS

1. Buitinės skalbyklės ir skalbyklės-džiovyklės;
2. Buitinės būgninės džiovyklės;
3. Šaldymo aparatai;
4. Pramoninės šaldymo spintos, jungiamos į elektros tinklą;
5. Buitinės indaplovės;
6. Buitinės elektrinės ir dujinės orkaitės;
7. Buitinės kaitvietės ir gartraukiai;
8. Elektroniniai vaizduokliai;
9. Šviesos šaltiniai;
10. Elektriniai oro kondicionieriai (≤ 12 kW);
11. Gyvenamųjų patalpų vėdinimo įrenginiai;
12. Patalpų šildytuvai, kombinuotieji šildytuvai, (≤ 70 kW);
13. Vietiniai patalpų šildytuvai (≤ 50 kW);
14. Vandens šildytuvai (≤ 70 kW, ≤ 500 litrų);
15. Kietojo kuro katilai (≤ 70 kW), bei komplektai;
16. Kompiuteriai ir serveriai;
17. Mažos, vidutinės ir didelės galios transformatoriai (≥ 1 kVA);
18. Autonominiai ir į gaminius įmontuojami beriebokšliai apytakiniai siurbliai;
19. Gryno vandens siurbliai;
20. Pramoniniai ventiliatoriai;
21. Vėdinimo įrenginiai;
22. Oro šildymo gaminiai (≤ 1 MW), vėsinimo gaminiai ir aukštatemperatūriai technologiniai aušintuvai (≤ 2 MW), ventiliatoriniai konvektoriai;
23. Buitiniai (≤ 50 kW) ir komerciniai (≤ 120 kW) vietiniai patalpų šildytuvai;
24. Kietojo kuro katilai (≤ 500 kW) ir komplektai su jais;
25. Elektros varikliai ir pavaros;
26. Išoriniai maitinimo šaltiniai;
27. Paprastieji televizorių priedėliai;
28. Elektros ir elektroninė buitinė ir biuro įranga;
29. Padangos;
30. Dulkių siurbliai, įskaitant hibridinius dulkių siurblius;
31. Vandens šildytuvai (≤ 400 kW, $\leq 2\,000$ litrų);
32. Patalpų šildytuvai ir kombinuotieji šildytuvai (≤ 400 kW);
33. Suvirinimo įranga.

Duomenų bazė EPREL

 Indaplovės	 Skalbyklės	 Skalbyklės- džiovyklės	 Patalpų šildytuvų temperatūros regulatoriai	 Patalpų šildytuvų / kombinuotųjų šildytuvų komplektai
 Televizoriai, monitoriai ir kiti vaizduokliai	 Šaldytuvai, šaldikliai ir vyno šaldytuvai	 Prekėms parduoti skirti šaldytuvai ir šaldikliai, gėrimų šaldytuvai ir ledų šaldikliai	 Vandens šildytuvų komplektai	 Vandens šildytuvai
 Padangos	 Šviesos šaltiniai	 Oro kondicionieriai	 Patalpų šildytuvų saulės energijos įrenginiai	 Vandens šildytuvų saulės energijos įrenginiai
 Buitinės orkaitės	 Gartraukiai	 Buitinės būgninės džiovyklės	 Patalpų šildytuvų saulės energijos įrenginiai	
 Vietiniai patalpų šildytuvai	 Pramoninės šaldymo spintos	 Gyvenamųjų patalpų vėdinimo įrenginiai		
 Kietojo kuro katilai	 Kietojo kuro katilų komplektai	 Patalpų šildytuvai / Kombinuotieji šildytuvai		

<https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>

Tvarkos aprašo 5 punktas

Vykiant neskelbiamas derybas ar neskelbiamą mažos vertės pirkimą, minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai yra taikomi pasirinktinai – pirkimo vykdytojas vykdo žaliąjį pirkimą vadovaudamasis bet kuriuo (–ais) tvarkos aprašo 4 punkto papunkčiu (–ais), neatsižvelgdamas į tai, ar produktas yra įtrauktas į produktų sąrašą.

Tvarkos aprašo
4.1 p.

arba

Tvarkos aprašo
4.2 p.

arba

Tvarkos aprašo
4.3 p.

arba

Tvarkos aprašo
4.4.4 p.

Tvarkos aprašo 4.4 p.

4.4.1 perkamas aplinkosauginis ir aplinkai palankus produktas, kuris patenka į [orientacinį aplinkosauginių ir aplinkai palankių prekių bei paslaugų sąrašą](#)

Papildomų aplinkos apsaugos kriterijų pirkimo dokumentuose nustatyti neprivaloma

Pavyzdžiui:

- Nuotekų valymo įrenginiams ir vandentvarkai skirti vamzdžiai ir vamzdeliai;
- Nuotekų valymo paslaugos: pvz., nuotekų rinkimas, vežimas ir valymas, kanalizacijos sistemų eksploatavimas, priežiūra ir valymas kt.

Tvarkos aprašo 4.4 p.

4.4.2 perkama **inovacija**, sukuriant naują arba iš esmės pagerintą produktą, paslaugas ar procesą, darantį kuo mažesnę neigiamą įtaką aplinkai.

Papildomų aplinkos apsaugos kriterijų pirkimo dokumentuose nustatyti neprivaloma. Taikomas kai perkamo produkto nėra produktų sąrašė.

Tvarkos aprašo 4.4 p.

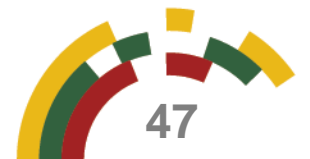
4.4.3 perkama **tik nematerialaus pobūdžio (intelektinė) ar kitokia paslauga, nesusijusi su materialaus objekto sukūrimu, kurios teikimo metu nėra numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, nesukuriamas taršos šaltinis ir negeneruojamos atliekos** (pvz., atlikėjų, fotografų, dizaino, garso inžinierių, vaizdo inžinierių, renginių vedėjų, vertėjų, tekstų rengėjų paslaugos; mokymų, socialinių ir mokslinių tyrimų, studijų ir koncepcijų parengimo paslaugos; rinkodaros ir viešinimo strategijų, skaitmeninės reklamos, publikacijų paruošimo paslaugos; programavimo ir informacinių sistemų priežiūros paslaugos; audito, draudimo, teisinės ir konsultantų teikiamos paslaugos ir kitos paslaugos) arba perkama prekė: programinė įranga, programinės įrangos nuoma, licencijos, elektroniniai leidiniai ar elektroninės knygos

Papildomų aplinkos apsaugos kriterijų pirkimo dokumentuose nustatyti neprivaloma

Aktuali žaliųjų viešųjų pirkimų informacija

- Viešųjų pirkimų tarnybos [Žaliųjų pirkimų polapis](#);
- [Žaliųjų pirkimų naujienlaiškiai, pranešimai, geroji praktika](#);
- [EK žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai](#) ir teisės aktų pakeitimai;
- Dažniausiai užduodami klausimai - [DUK](#);

Ačiū!

Rita Mažeikaitė

Darnųjų pirkimų skyriaus vyresnioji patarėja

El. p. darniuju@vpt.lt

klausk@vpt.lt

www.vpt.lrv.lt

VIEŠŪJŲ
PIRKIMŲ
TARNYBA